

LJUDSKA PRAVICA

TEDNIK ZA GOSPODARSTVO IN PROSVETO

Leto II.

Izhaja začasno vsaki drugi petek zjutraj. — Uredništvo Lendava, Glavna ulica 72. — Uprava Vel. Poljana p. Črensovci. Ček. rač. 16.690 — Cena: mesečno Din 2.—, četrtletno Din 5.—, letno Din 20.—, za inozemstvo mesečno Din 4.—, letno Din 40.—

Štev. 4.

Volitve.

Te dni smo čitali v belgrajski „Politiki zanimiv poziv. Volitci nekega hercegovskega volilnega okraja pozivajo svojega poslanca, da jim javi, ali še živi, sicer bodo mislili, da je že umrl. Odkar so ga pred štirimi leti izvolili za poslanca, ga niso več videli. Sedaj pa bi zopet radi oddali zanj svoje glasove, zato ga pozivajo, naj se zopet kaj oglasi pri njih.

Kakor je ta poziv na eni strani zabaven, tako je na drugi strani resen opomin preprostemu ljudstvu, da pomisli, koga voli in kako voli. Ne moremo sicer reči, da so bili vsi poslanci sedaj razpuščene skupščine tako radikalni, da bi se vsa štiri leta nikoli ne pojavili med svojimi volivci, kot oni poslanec iz Hercegovine. To ne! Saj so prišli med nas, sklicali so zborovanja, na njih poročali o političnem položaju, o ciljih, ki jih vlada zastavlja, o svojih pogovorih z ministri itd. Tudi kake prošnje za posredovanje so vzeli na znanje in jih, če so bile napisane, vtaknili v žep. Toda če bi jih danes poklicali na odgovor ter jih trdno prijeli, da pokažejo sadove svojega dela, da povedo, kaj so storili dobrega za delavca, kmeta, obrtnika, brezposelnega, bi videli, da je vse njihovo delo neskončno majhno, da njihovo delo ni rodilo trajnih koristi za preprosto ljudstvo. Kako pa tudi naj bo drugače? Saj ni ljudstvo določilo, kdo bo zastopal njihove interese v parlamentu, ne, kandidate za poslance so postavljali daleč proč od ljudstva, pri zelenih mizah, pri čašah piva in dolžnost preprostega ljudstva je bila, da jih izvoli. Saj ljudstvo ni imelo prilike in možnosti, da svojemu bodočemu zastopniku izrazi zahteve in potrebe vsega preprostega slovenskega ljudstva, zahteve in potrebe preprostega ljudstva dotičnega volilnega okraja, zahteve in potrebe delavcev, kmetov, obrtnikov, brezposelnih itd. Tako se je zgodilo takrat in sadove ter posledice vidimo in čutimo. Če hočemo sebi in vsemu preprostemu ljudstvu dobro, tedaj ob sedanjih volitvah ne bomo tako ravnali. Ne volimo onih kandidatov, ki nam jih hočejo vsiliti razne bivše stranke. Ne volimo kandidatov, ne da bi jim povedali, čemu jih volimo. Ljudstvo vsakega volilnega okraja naj zbere potrebe vsega slovenskega delovnega ljudstva, potrebe in zahteve dotičnega volilnega okraja, ljudstvo samo naj na shodih in posvetovanjih ugotovi te potrebe in iz njih izvirajoče zahteve, ljudstvo samo naj potem iz svoje srede izvoli najboljšega, najbolj poštenega, ki bo prevzel nalogo, da bo z vsemi svojimi silami skupno z preprostimi ljudstvom delal na to, da se tem potrebam zadosti in zahteve preprostega ljudstva izpolni.

Vse to je potrebno, če hočemo, da bodo prišli za naše preprosto ljudstvo boljši časi. Kajti le na tak način bomo možno, da bodo prišli v parlament zares ljudski zastopniki, ki bodo poznali zahteve in potrebe ljudstva in delali zanj in v njegovo korist, ne pa v korist manjšine, ki izkorišča preprosto

POLITIČNI PREGLED.

Že dostikrat smo pisali o fašizmu, povečani nadvladi manjšine nad večino, o povečanem izkoriščanju in zatiranju preprostega ljudstva. To delo odkrit fašizem v državah, kjer je prišel na oblast. Pa tudi zakrite fašizma poznamo, ki se odevajo v obleko demokracije (ljudovlade) ki so pa po svojih posledicah, po svojem postopanju napram preprostemu ljudstvu v enakem razmerju kakor odkrit fašizem. Tudi o zunanje-političnih posledicah fašizma smo že pisali. Ko je fašizem doma popolnoma uničil preprosto ljudstvo, mu odvzel vse pravice, ga gospodarsko spravil na be-raško palico, „hodi okoli, kakor rjav več lev in išče koga bi požrl“, da govorimo po bibliji. Ker je domače preprosto ljudstvo popolnoma obubožano, hočejo kapitalisti novih krajev, kamor bodo prodajali svoje blago, ki leži po skladiščih. Da bi pa to pri preprostem ljudstvu lepše izgledalo, pa seveda zavijejo vse to v nacionalno obleko in zapojejo pesem o „neodrešenih bratih“. Zato pišejo italijanski listi (fašistični, drugih tako ni) o Dalmaciji, „ki še ni popolnoma razpuščena z Italijo“, zato znajo nemški fašisti precej povedati o Štajerski itd. četudi ravno najbližje „brate“, domače preprosto ljudstvo najhujše zatirajo. Dostikrat pa kar odkrito izzivajo spore, da bi mogli izzvati vojno in z vojsko zasesti nove kraje. Zato pa morajo biti vojaško močni, čimbolj oboroženi in imeti čimveč izzevžbanih ljudi.

Če pogledamo svetovne politične dogodke pod tem vidikom, bomo videli zanimive stvari. Najprej omenimo Abesinijo. Kot smo že zadnjič omenili, je Francija za ceno italijanskega prijateljstva napram Nemčiji blagoslovila italijansko prodiranje v Abesinijo, kjer je dosedaj bila sama zainteresirana. In tudi Anglija je povedala svoj trdilni „Amen“ k temu. Italija zdaj pošilja svoje čete z artiljerijo in tanki na abesinsko mejo. Vsi protesti Abesinije nič ne pomagajo. Francozi in Angleži se naenkrat popolnoma zlagajo z italijanskim mišljenjem, da je ta italijanska roparska vojna samo zakonito „popravljanje mej“. Kako to, da sta Francija in Anglija to veliko ozemlje, ki je tako veliko kot Francija in Nemčija skupaj, ima pa samo 12 milj. prebivalcev in ki sta še do nedavna s pogodbo jamčili za njeno „neodvisnost“, postali naenkrat italijanskega mnenja? O Fran-

ciji smo že rekli, da je rabila italijansko zavezništvo proti Nemčiji. Z Anglijo je pa tako: V zadnjem času so za hrbotom evropskih imperijalistov začeli mešetariti v Abesiniji japonski, ki so si pridobili v Abesiniji precejšnje koncesije. Japonci so začeli pošiljati v Abesinijo orožje in jo hoteli sami napraviti za izhodišče svojega imperijalističnega prodiranja v Afriko. Z japonskim cenem blagom niso mogli angleški in francoski fabrikanti in trgovci konkurirati in so uvideli veliko nevarnost za svoje profite, ne samo v Abesiniji, temveč tudi v lastnih afriških kolonijah. Zato podpirajo Italijane, ki jim niso tako nevarni in ki naj tako preprečijo japonsko prodiranje v Afriko. To je resnica. In naprej? Italijani so med tem pripravili za odhod v Abesinijo že nadstotisoč vojakov, ki jih sedaj po možnosti čimbolj neopaženo „lifrajo“ v Afriko. Italijanski fašisti pa med tem gladnemu in nezadovoljnemu italijanskemu preprostemu ljudstvu pripovedujejo o „nacionalnih interesih“ v Abesiniji in o „nevarnosti“, ki preti tem interesom od ubogega abesinskega ljudstva. Vprašamo pa se, kaj bi do rekli pa japonski imperijalisti k temu italijanskemu pohodu. Po raznih izjavah tudi oni rožljajo z orožjem in to tudi vedno določneje izražajo. Boretorej Abesinija tisti povod za klanje ali pa so to samo zadnji manevri? — Druga taka država, kjer se imperijalistične nakane križajo je

Avstrija. Za njo se trga predvsem Italija in Nemčija, ki bi radi avstrijsko ljudstvo čim bolj spravili pod svojo komando. Zaenkrat ima več sreče Italija, ki ima sedanjo Šušnikovo diktatorsko vlado popolnoma na svojih vajetih. Ta diktatura je pri ljudstvu skrajno osovražena in se drži pač samo z nasiljem. Mržnjo do nje bi rad izrabil v svojo korist nemški fašizem. Toda avstrijsko delavstvo je ravno te dni pokazalo, da je nasprotno ravno tako nemškemu, kot avstrijskemu fašizmu. 12. febr. so delavci obhajali obletnico krvavih februarjskih revolucionarnih dni, ko je dal Dolfus s topovi in nasiljem pobijati delavce, ki so šli v borbo za obrambo svojih pravic, katere jim je celo ustava določala. Delavstvo je danes še mnogo odločnejše, kot prej. Vsi laži voditelji so ga zapustili in zdaj si samo gradi pot. Popsod, zlasti pa na Dunaju so bile demonstracije, zborovanja, napisi, letaki itd. proti sedanji diktaturi, kjer

so se delavci pozivali na borbo proti fašizmu. Mogoče vidi nevarnost za svoje pozicije v Avstriji, v kolikor jih še ima, tudi nemški fašizem. Ravno te dni napovedujejo nove hitlerjanske priprave za puč, ki bi naj bil še prve dni marca. Hitlerjevci že baje zbirajo „Avstrijske legije“ v Nemčiji, ki naj udarijo v Avstrijo in s pomočjo še zadnjih pristašev v Avstriji izvedejo puč in preprečijo intervencijo italijanskih čet. Dokazano je, da se na bavarški meji nahaja okoli 30.000 članov „Avstrijske legije“, ki so jih hitlerjevci oborožili. Korajžo daje hitlerjancem tudi zaposlitev Italije v Abesiniji. Tudi Italija zbira ob tirolski meji vojaštvo, da čuva njene „interese“ v Avstriji. Mogoče pa so te hitlerjanske priprave samo strašilo za Italijane, v korist — Japoncem, ki se interesirajo za Abesinijo. Kajti v svetovni politiki se vedno bolj kaže nov imperijalistični blok, ki zaradi notranjih težkoč in nevarnosti najbolj rožlja z vojno, to je

nemško—japonsko—poljski blok. Povezala je ta blok med seboj Nemčija. Nemški fašizem doživlja do sedaj vedno večje uspehe in moč, ki jo je ob nastopu oblasti potegnil za seboj, je vedno bolj razočarana in nezadovoljna. Gospodarsko politiko vodi predstavnik finančnih magnatov Dr. Schacht, v korist le-tem. Od nacionalsocijalističnega gospodarskega programa je ostala samo gonja proti delavstvu, včasih še malo proti Židom in to samo — siromašnim. V ostalem pa skrbi za neprestano oboroževanje. Brezposelnost raste vedno bolj in samo od decembra do januarja letos je narasla po „uradnih“ podatkih za novih 369.000 nezaposlenih. Edina cve-toča industrija — to je vojna — torej ne bo rešila nemških delavcev brezposelnosti. — Tudi v zunanji politiki so si hitlerjevski „vodje“ premislili iz največjega hitlerjevskega sovražnika, Poljske, so naredili — zaradi „nacionalnih interesov“ — največjega prijatelja. Prijateljski račun naj bi pa plačala sovjetska Ukrajina. Po dogovoru bo Poljska vrnila Nemčiji poljsko Šlezijo in Koridor, obe pa si bosta razdelili bogato Ukrajino. To je vzrok, da se že več kot leto Poljska tako „hladno“ obnaša do Francije in Male Antante. Zaradi enakih skomin do Sovjetske Rusije in pa ker se je zbog Avstrije ohladilo italijansko-nemško prijateljstvo, si je Nemčija poiskala novo zaveznico — **Japonsko.**

ljudstvo. Le če se bodo kandidati za volitve tako postavljali, bo zastopal kmeta kmet, delavca delavec itd. Tako bo onemogočeno, da bi zastopal preprosto ljudstvo nekdo, ki nima z njim ničesar skupnega, razven to, da od njegovih žuljev živi, se redi in na njegov račun bogati. Potem ne bode zastopal kmeta advokat ali duhovnik, kočarja in brezposelnega ne bo zastopal veleposestnik, delavca in namješčenca ne bo zastopal njegov de-

lodajalec, tovarnar in fabrikant. Pa še nekaj bo na ta način doseženega, namreč: skupnost vsega preprostega ljudstva, o kateri smo pisali v zadnji številki našega lista. Kajti, če bo ljudstvo samo določalo, kdo bo njegov zastopnik v parlamentu, potem se ne bo posrečilo onim, ki iščejo pri ljudstvu samo svoje koristi, da bi to ljudstvo razdvojili, da bi skupnost preprostega ljudstva

razdrli. Potem ne bomo poznali „klerikalnih“ in „naprednih“ kmetov, vernih in nevernih delavcev, kajti vsi enako trpijo, vsi imajo enake potrebe in jih tlačijo en isti jarem. Potem bomo poznali samo kmečko-delavsko listo in pa listo onih, ki hočejo na račun prvih živeti, ter se tepejo med seboj samo za to, kdo izmed njih bo dobil večji delež.

Kmalu smo slišali, kako sta Nemčija in Japonska „prirodna zaveznika“ — nasproti Rusiji namreč. Pod vplivom tega prijateljstva, je prišlo kmalu tudi do poljsko-japonskega. Cilji so isti. Sklenjena je celo tajna določba, da bosta v slučaju spopada med Rusijo in Japonsko v Aziji, skočili Nemčija in Poljska Rusiji v hrbet. Dokazov za to je polno. Poleg takozvanega „kulturnega“ sodelovanja med Poljsko in Japonsko, se javlja povsod še trgovsko in vojaško. To sodelovanje je važno ravno zadnje čase, ko Japonci prodirajo v Kitajsko Mongolijo, ki je prijazna napram Rusiji. Sedaj vrše Japonci naprej ono igro, kot nekoč z Mandžurijo. Rada bi tako ločila Rusijo od sovjetske Kitajske, ki šteje okoli 100 milijonov prebivalcev in ki je nevarna japonskim „interesom“ v Aziji, ker bi lahko pobunila še ostale Kitajce in druge azijske narode. Zato tudi ostala Kitajska sama nič ne ukrene proti Japoncem, kajti tudi njenim generalom se zdi južna, sovjetska Kitajska nevarna.

Tako smo videli, da so se našli celo tako oddaljeni imperijalisti med seboj. „Rjovečih levov“ je torej danes mnogo in so vedno nevarnejši.

Zakaj je zlo v politiki

V politiki tako je, da ljudstvo v stranki spi, gospoda pa po svoje le sebi v prid skrbi. Vse zlobno se napada in vzbuja mržnjo, strast, a ljudstvo v bedi strada, umira! — Komu v čast? —

Tako povsod na svetu, je v strankah vseh gorje

gospod pa smeje se, zanj „krize“ ni, — „pokore“ . . . Nevednež, siromak, do sreče tak ne more, še vzame mu jo vsak . . .

Nevednost siromakov, njih delo in gorje, to je „zaklad“ veljakov, denar in moč jim je. Volilcev je armada in delavcev nebroj, ki ž njimi stranka vlada in vodi vsaki boj.

Za ta „zaklad“ užiga med strankami se boj. Vse drugo ni jim briga, v tem boju za obstoj. „Za blagor siromakov“, je geslo prav povsod, a nihče od veljakov, to ne zvrši nikod.

A to bi še ne bilo nam v tako hudo zlo, ko bi se le pustilo pravično svobodo. Ne morda zlobno, besno, nasilno v zlu strasti, svobodo modro, resno, za srečo vseh ljudi.

A tega nihče noče, Pravičnost gazi se. Za revežev težkoče, nikdo ne briga se . . . A vse to zlo zato je, ker ljudstvo v stranki spi, gospoda pa po svoje le sebi v prid skrbi! . . .

FRANC BELTRAM.

Bata toži malega čevljarja.

Znana Vam je zgodba o ježu in lisici. Taki zgodbi se pravi basen in je navadno pretirana, povečana; prijatelji, to kar Vam pa sedaj želim povedati, pa ni prav nič pretirano, čeprav je vse bolj neverjetno in žalostno kot ta basen:

Firma Bata, d. d. je tožila čevljarjskega mojstra Franjo Kristana iz Ljubljane radi prestopka po §§ 297, odst. 2. in 301, odst. 2. kazenskega zakona, dalje po § a-10 radi nelojalne konkurence ter zahteva odškodnino Din 100.000. Prvo zaslišanje se je vršilo 29. januarja 1935 na sodišču, soba 54 v Ljubljani. Toženi čevljarjski mojster je reven obrtnik, rahlega zdravlja, dela sam in morda z 1 pomočnikom ter je stalno, kot vsi čevljarji v boju za golv življenje.

Kako bi izgledala obtožba tega čevljarja, ali pa še celo obtožba vseh jugoslovanskih čevljarjev proti Bati? Koliko desetisoč v obup vrženih mojstrov, žena in otrok, ki so izgubili delo in kruh radi Bate, ki sedaj stradajo, umirajo od jetike in pomanjkanja, ki proklinjajo s stisnjenimi zobmi Bato. Pravim: preklinjajo s stisnjenimi

zobmi, kajti drugega ne morejo več. Koliko so se borili, prirejali protestne shode, pošiljali apele in resolucije na oblastva, moledovali in prosili, s solzami v očeh in s stisnjenimi grli, merodajne visoke gospode, opozarjali javnost, prosili, rotili . . . Zastonj vse! Edino kar so dosegli, so bili še višji davki. Zato sedaj ne prosijo več, ne rote več. V obupu znižujejo cene na nič. In še sede brez dela! S stisnjenimi zobmi . . .

Tovariš Kristan je bil vedno eden najaktivnejših v boju naših čevljarjev, morda hoče vsegamogočni Bata pokazati, kako se kaznuje in zapreti upornežem?

Popis svojega gorja končuje v listu „Obrtnik“ sam tovariš Kristan: „Vprašam se, kaj sedaj? Na podlagi državljanjskih pravic, človeških in naravnih zakonov — borba dalje, borba za pravico, lastni obstoj v svoji domovini nam, našim ženam in našim otrokom!“

GORENJSKI OBRTRNIK.

Pripis: Nobeden naših meščanskih časopisov noče priobčiti ničesar proti Bati

Obrtniška vprašanja.

Če se začnemo razgovarjati o tem, začnimo z davki. Znan mi je slučaj, ko je neki lesni industrijalec, ki naredi desetmilijonski promet (in seveda primeren dobiček zraven) bil ocenjen s 6000 Din čistega dohodka in ubog krojač v istem kraju, ki nima stalno niti enega pomočnika, z ravno toliko. Kajti oni gospod je gospod in lahko plačuje dve kontoristinj: eno za pravo knjigovodstvo, eno za davčno knjigovodstvo. Potem izkaže izgubo. Krojač pa niti ne ve, kako se to naredi. Uradno očitno je, da je obrtnikov dohodek obremenjen z davčnimi dajatvi za približno 20% dohodek velikih podjetij pa za 35%. Na takih primerih je viduo, kdo plača več.

V Sloveniji je približno 24.000 obrtnikov. Po statistiki ljubljanske zbornice za trgovino, obrt in industrijo znaša zadolžitev slovenskega obrtništva 120 milijonov Din, obrtnikov je zadolženih 6000. Od tega se računa, da več kot tričetrtine more plačevati obresti. Povprečni dolg vsakega dolžnika znaša 20.000 Din. Samo obresti znašajo 10 milijonov letno. Tako je bilo stanje koncem 1933 leta. Sedaj je še primerno slabše. Zanatska banka, ki naj bi bil obrtniški denarni zavod, daje posojila po 11%. In baje ne izplačuje delničarjem nič dividend? Morajo imeti pač silno zamotano gospodarstvo, da komaj skozi pridejo.

Pa vse to bi človek še potrpel: plačal bi davek, plačal bi obresti, če bi imel s čim. Če ne bi imeli, bi ga kupili in prodali pa basta! Bil bi sicer lačen in strgan, toda svojo obrtniško zavest bi pa le imel mirno. Pa je, žalibog, nimamo! Obrtniki spadamo ravnokotno k preprostemu delu slovenskega ljudstva, kot delavci in kmetje. Zato se nikakor ne moremo spoznati v vseh instancah, gospodih, kanclijah, idejah nad nami, med nami, okrog nas. Imamo združenja, okrožne, odbore, zbornice in še kaj več vse. Saj bi mi nič ne imeli proti temu, ampak vse te uredbe in kanclije in kancliste in gospode moramo mi plačevati. No, pa tudi to bi še bilo! Saj bi plačevali, plačevanja smo navajeni, če ne plačamo za to, pa za ono; le da bi bili ti gospodje nekoliko bolj pridni.

Pa nam pravijo: slabi časi so, reš, vsi trpimo. Treba je vsakomur trpeti in potrpeti, čakajmo na boljše čase, pomagajmo si! In nam naredi lepe pridige. Pa na velesejmu narišejo vse naše križe in težave in na zobčano diagrame, (ki jih malokdo gleda) prirede nam marsikaj dobrega skratka, bore se za nas. (Seveda pred volitvami). Mi pa v svoji kratkovidnosti ne vidimo njihovih dobrot, pa zabavljamo. Tedaj se oni razjeze in ropet nam govore, nas prepričujejo, da mi se damo prepričati.

Nekoč so se neki naši tovariši (industrijalci) izmislili nekaj na lastno pest. Rekli so, da bi lahko imeli kar svojo zbornico, saj nas je dovolj. Takrat pa gospodje kvišku! Toda vse gre in gre: prvič da bi imeli svojo zbornico, ko nič ne plačamo, mar bi bili hvaležni, da smo lahko v skupni hiši z gospodo: z veletrgovci in kapitalisti (res, da smo v podstrešju, skupaj pa smo le), katerih beseda veliko več zaleže nego naša, zlasti od zunaj (kaj le nas briga zunaj, saj mi delamo čevlje in obleke in vozove le za doma) in drugič, so rekli, če je treba kaj izmisliti, si bom že mi izmislili. In ker si le niso hoteli nič izmisliti in so trdili svojo, smo mi ustanovili kar svoje društvo, oni pa tudi svojega. Tako se sedaj kregamo, kdo ima prav. Samo, da se oni kregajo od polnega korita, mi pa od praznega. Včasih se tako kregamo, da pravzaprav ne vemo več zakaj se kregamo. Tudi zareče se komu kaj. Potem se kregamo še zaradi tega. Ampak pri vsem kregu mi plačujemo dalje in oni dobe plačano dalje.

Zato vidite, prijatelji: moja obrtniška zavest je narahlana. Ne vem, kako je to prav ali kako ono. Vidimo le to, da s temi stvarmi nismo prišli nikamor. Še vedno smo tam, kjer smo začeli, celo nazaj smo zlezli.

Neko dobroto za obrtniški stan ima pa le ta stvar: v prepiru pozabimo malo na težkoče, hitreje teče čas naprej, ni nam dolgočasno; če bi imeli veliko časa, bi se morda lotevali kakih stvari v svojo rešitev, poskušali bi razne stvari. Te bi potem, kot navadno, propadle, jezili bi se in škodo bi imeli.

— a —

Delo za mir . . .

Avstrija: Avstrijska vojna industrija dela s polno paro. Leta 1933 so postavili v Avstriji 12 velikih tovarn za izdelovanje vojaškega sukna, ki ga prodajajo v Francijo, Nemčijo in Ogrsko. V mestecu Steyer na gornj-avstrijskem izdelujejo noč in dan nove vrste strojnic, ki oddajajo 2000 strelav na minuto. Tudi te strojnice prodajajo v Francijo, Nemčijo in Japonsko. (Sicer to ni nič novega. Med svetovno vojno so prodajale Škodove tovarne topove, ki so jih izdelali avstrijski delavci Rusom, da so z njimi streljali Avstrijce. Kruppove tovarne v Nemčiji so prodajale med vojno municijo in topove Francozom in sicer ceneje kot Nemčiji!)

Nemčija: Svetovnoznan tvor-nica in livarna za topove v Essenu, ki je last Kruppovih dedičev, je zaposlovala pred 2 letoma komaj 25.000 delavcev. Danes jih zaposluje 75.000. Pred 2 letoma je imela (baje) 150.000 mark izgube, zmaga fašizma ji je prinesla lepše čase. Leta 1934. je imela 6 milijonov mark dobička.

Češka: Češka vlada je izdala zakon, po katerem morajo vsa industrijska podjetja in hišni posestniki kupiti plinske maske in graditi zaklone (posebne kleti za obrambo pred plini). Obrambne kleti pred bombnimi in plinskimi napadi bodo zidali z denarjem iz posebnega davka. Vsako zoperstavljanje in zanemarjanje tega zakona se kaznuje s smrtjo ali 20 let ječe.

Italija: S 1. februarjem letošnjega leta so v Italiji uveljavili naredbo o vojaški vzgoji mladine pred pravo vojaško službo. Mladina bo organizirana čisto po vojaško in se bo pripravljala na bodočo vojaško službovanje v posebnih tečajih, ki jih bodo ustanovili za radio-telegrafijo, kornjenike, strojničare, vojaške šoferje in motocikliste. Vsa organizacija bo štela okoli 1 milijon mladeničev. Temu primerno je tudi zvišan vojaški proračun. Lani so imeli v proračunu 709 milijonov lir za letalstvo, letos že 839 milj. lir, za mornarico lani 1 milijardo 224 milijonov lir, letos 1 milijardo 304 milijone lir. Tako da italijanski fašizem za vojno v enem letu okoli 8 milijard dinarjev, za preprosto ljudstvo pa bedo, lakoto, obup.

Žene nam dajajo vzgled.

Pripravljalnemu odboru podružnice

Zveze del. žen in deklet v Murški Soboti.

Članice ptujske podružnice navzoče na širši seji dne 4. II. 1935 so v imenu vsem članic podale izjavo solidarnosti z Vami z ozirom na Vaše boje z g. Cvetičem in Vam kličejo: Vzdržite borbo ter delajte na tem, da bo pri Vas ustanovljena podružnica Zveza del. žen in deklet, ker le tako nam bo mogoče si priboriti boljše košček kruha. Zavedajmo se, da je osvoboditev žene delo nje same in to v razrednih organizacijah.

Sodružno Vas pozdravljamo

Podružnica Zveze del. žen in deklet v Ptuj.

Op. ur.: Tako so ptujske del. žene in dekleta pokazale, kako znajo podpreti svoje sotrpinke v boju proti krivici, ki bo samo takrat uspešen, če se združi vse delovno ljudstvo v odporu proti izkoriščanju.

SLOVENSKA GRUDA.

Glas prekmurskega kmeta.

Selo na Goričkem pri madžarski meji. Zadnjič sem napisal, da za nas ni druge pomoči, kakor da se naše vrste strnejo in da si pomagamo skupno, a sami, ker nam od drugod ni pričakovati nikake pomoči. To pa dosežemo samo tako, če se tako združimo, kot gospoda. Ti se včasih med seboj grizejo in skuša priti drug pred drugega, toda v svoje skupne interese, to je svoj gosposki položaj, pa vsi združeno nastopajo. Ne delamo pa to mi in naše vrste ljudi. Slabo nam gre, pa si svoje prilike delamo še slabše in če nam je samo mogoče, drug drugemu hočemo oči izključiti, kot vrana. Toda tako dolgo, kot bo trajala naša nesloga, ne bo siromakom nič boljše kvečjemu še slabše. Tako in tako so nam na prstih takoj, če si samo malo upamo potožiti drug drugemu.

Res je, da danes vsem kmečkim posestnikom, razen veleposestnikov slabo gre. Ali slabo in slabo, to je sto in ena. Najslabše je danes tistim siromakom, ki jim dnevno za vsakdanji kruh, hrano in za obleko na celo familio ne pride niti 5 Din. In takih imamo v vsaki naši prekmurski in mislim tudi vsaki slovenski občini polno. Ne prosijo ti siromaki za milodare, ker so zmožni dela, zahtevajo pa zaslužek, ki mora odgovarjati njihovemu težkemu garanju in ki jim mora zagotoviti človeka dostojno življenje. In oblastva zlasti občinska, če hočejo, da jim bomo verjeli, da so v naše dobro tukaj, naj bi gledala, kdo je bolj potreben zaslužka in da se naj temu da. Nihče naj nima protekcije in razlikovati se ne sme, če je ta ali oni komu stric, boter, ujec ali pa karkoli: Tebi ni take sile; imaš 15 ha zemlje in si lahko doma zaslužiš kruh, ki ti na lastni zemlji zraste, tam pa je siromak, ki nima niti pedi zemlje niti lastne hiše ne, tisti pa naj gleda po svetu, da bo lovil pečene vrabce, kadar bodo padli. Naj ne bi podajal malte zidarjem in posestniku, ki ima 15 ha zemlje in je sam z ženo in sinom, če se šola renovira. Naj bi šel na to delo siromak, ki nima niti grudice zemlje in je brez hiše ter ima 5 člansko družino. Pa bi še bolje znal narediti malto, kot oni drugi. Toda temu revežu ni oče ali stric v šolskem odboru. Isto tako ne bi smel sekati in žagati drva za dnevno 15 Din (kar za delo sicer ni baš dosti), ki ima doma vsega dovolj in denar na obresti izposojen in gre celo z zetom in sinom delat. Siromaki so pa zopet brez zaslužka. Torej se povsod uganja korupcija. To je pač posledica današnjih, nam kmetom in delavcem neprijaznih prilik, ki pa bo trpela tako dolgo dokler bodo te prilike trpele, to je, dokler se mi kmetje in delavci ne združimo. Korupcija je za to tu, da se malemu številu grabežljivcev in izdajalcev interesov preprostega ljudstva da nekaj drobtin, da bi tako delali proti našim interesom. Zato pa se moremo združiti in izločiti tudi take škodljivce, ki na ta način bogate v naši stiski. Pri tem pa ne smemo pozabiti na tiste, ki jim to omogočajo in ki so glavni krivci, če tudi dostikrat tudi sami kričijo: Dol s korupcijo! Mi pa drug drugega s kladivom po glavi tolčemo, naši gospodarji pa se krivicam, ki se nam godijo v naši zaslepljenosti, smejejo! Kako dolgo bomo še tako zaslepljeni? — Pa še nekaj bi pri tej korupciji rad povedal! Znano nam je, da tudi v tujino mi siromaki ne moremo priti, ker „nimamo denarja!“ Zato pa zahtevamo, da bi nam dali doma delo

in zaslužek, ki je naša pravica. Zmerom nam pravijo, kako bogata je naša zemlja in koliko ljudi bi še prehranila. Zakaj nas torej zdaj toliko nima več prostora in so naše žuljave roke brez dela in mi brez jela? In ker v tujino več ne moremo, zahtevamo zaslužka doma!

Slišal sem že razno gospodo, bogatce, češ, zakaj je ta ali oni siromak in kdo mu je kriv za to: dela naj tako kot jaz, pa bo lahko živel! To govore navadno dvoje vrste ljudi. Eno so taki gizdalini, ki sami nikoli niso niti dinarja zaslužili in še tisto, kar sta jim oče in mati zapustila, samo zapravljajo. Druga vrsta so pa razni ljudje, ki so s temi ali pa drugačnimi manipulacijami na račun siromakov in njihovih žuljavih rok, prišli h koritu, kjer pa zdaj verno pazi, da se še kdo drugi ne bi približal. Ali pa ne pravi to mogoče tistih nekaj mogočnikov, ki so krivi, da nam je ta naša prostorna in bogata zemlja postala preozka in da nam naše žuljave roke več ne pomagajo pred lakoto? Kako naj danes živi človek, ki ni dobil nič od očeta in nič od matere? Ali je temu mogoče očitati zakaj je siromak? Siromaki so bili že tedaj, ko se je Jezus rodil. Samo da je takrat, kot pravijo, Jezus kruh blagoslovil, pa ga je dal svojim učencem, da ga naj razdelijo med ljudi in ga pojejo. Danes pa je drugače. Danes pa tisti, ki imajo kruha v izobilju in tudi taki, ki nam o božjih naukih toliko govorijo, na žalost, ta kruh rajši sami pojedjo in če sami ne morejo, ga pa vničijo ali v morje vržejo, samo da ga ne bi dobili siromaki, ki so v bedni in lačni. Mi siromaki — to smo namreč vsi kmetje, delavci in obrtniki — smo povsod pozabljeni, povsod izbrisani.

Ali pa je za nas res rešitev, kot bi nekateri radi, nova vojna? Ali naj se spet tako zgodi, kot nekdanj, ko so bili siromaki prvi, ki so morali iti domovino braniti. Tako je bilo v zadnji vojni: tisti, ki so imeli 20 in več oralov zemlje, so bili večinoma doma doma, siromaki pa so morali na fronte. Tiste visoke gospode, ki je mi niti nismo poznali in ki je menda čutila potrebo za vojno, pa na fronti ni bilo videti ali pa so nas prišli gledat samo pri slovesnih prilikah, daleč od fronte. Zdaj pa še godrnjajo, da zakaj morajo za invalide plačevati. Zakaj so pa šli bogataši domov? Tam bi naj ostali in bi zdaj lahko invalidnino pobirali! Poteg tega pa itak vemo, na čigavih ramah sloni plačevanje invalidnine. Siromaški preprosti človek pa, ki je takrat bil na fronti in ne doma, pa ne more s svojo invalidnino niti živeti, niti umreti. Pa kriv je sam, zakaj pa takrat ni nosil bogatih podpor notarjem in izkazalo bi se, da je nujno potrebno, da ostane doma. Danes se pa tako govori: Kar je boljšega, to bo naše, kar pa nam ne paše, tisto pa lahko siromaki vse požrejo, četudi se ne more zgristi. Nič ne dene, če se kateri zadavi, saj jih imamo itak preveč, kot nam je treba.

Pa še eno upanje imamo in to že letos, celo že 5. maja, ko bodo voljeni novi poslanci!! Zdaj bomo zopet vsega polni. Zopet bodo nas siromašne kmete, delavce in obrtnike poiskali, kot je bila navada že pred tem. Kar preveč gospodov nam bo segalo v roke in vse mogoče dobrote nam bodo obljubljali. In moramo pač pozabiti, če smo siromašni, če nam gospodarstvo propada in če nimamo dale, če smo brez kruha in obleke. Glavno bo pač to, da nam gospod v roko seže in nam pove, naj tega ali

tega volimo, ki ga oni hočejo, pa naj že ima fabriko za salame, ali dere zobe, ali kmete ali karkoli, pa tudi z otrobi lahko trži, saj itak vsi vemo, da svoje bogastvo samo za nas pripravljajo in da bo vse naše, če ga izvolimo. — Kmetje, delavci in obrtniki, ali bo res tako in ali ne boste mogoče vi drugačnega mišljenja? To bi rad vedel

kmet iz Goričkega.

Velika trzinska občina.

Prinašamo zanimivo poročilo o razmerah in borbah kmetov pri ustvarjanju nove „velike trzinske občine“, ki bo zanimalo pač tudi kmeta po ostali Sloveniji, saj so se podobni dogodki odigrali še marsikje. To delamo še tem raje, ker smo mnenja, da pri vseh takih vprašanjih mora priti do izraza glas in volja preproste ljudstva in da je treba jasno ugotoviti ali je temu ljudstvu v korist ali škoda. — Uredništvo.

V letu 1933. smo dobili nov zakon o občinah, na podlagi katerega so bile ukinjene manjše občine in priključene večjim. V naslednjem bi rad pokazal, kako je nastala naša „velika trzinska občina“.

Veliko trzinsko občino tvorijo tri, preje samostojne občine in sicer: Trzino s 730 prebivalci, Loka pri Mengšu s 428, Dobro in Rašica skupno s 160 prebivalci. Vsega skupaj ima torej velika trzinska občina okroglo 1320 prebivalcev.

Oglejmo si najprej lego teh vasi. Trzin leži na točki, kjer se odcepi od ceste Ljubljana—Domžale—Celje, cesta, ki pelje na Kamnik. Trzin ima svojo 3 razredno šolo in svojo pošto. Cerkevno spada pod mengeško faro. Loka leži med Trzinom in Mengšem, nekaj sto metrov od glavne ceste Ljubljana—Kamnik, bližje Mengšu. Loka spada po spada po svojih naravnih in gospodarskih zvezah v Mengše. Ločani imajo v Mengšu 6. razredno šolo, pošto, trgovino, od koder jim otroci, mimogrede ko grejo iz šole, znosijo domov vsakdanje potrebnščine in tudi cerkveno spada Loka pod mengeško faro. Sploh iščejo Ločani vse, kar rabijo v Mengšu. Tudi za Dobeno, ki leži že v hribu, dobre pol ure hoda od Loke, je Mengše isto kot za Loko. In kar je za ti dve vasi Mengše, to je za Rašico, ki leži že na drugem pobočju hriba, Šmartno. Formalno spadajo Raščani pod mengeško faro, v resnici se pa redko zgodi, da bi kak Raščan zašel v Mengše, seveda še redkeje, da bi se prikazal v Trzinu.

Že iz tega površnega vpisa vidimo, da velika trzinska občina ni nikaka, niti naravno, niti gospodarsko zaokrožena enota, ampak, da je to čisto izumetničena tvorba. Razumljivo je torej, da so se prizadeli — zlasti Ločani — tej nenaravni združitvi strzinom upirali z vsemi štirimi in da so bili proti svoji volji, čisto za lase potegnjeni v Trzine. Poglejmo torej, kako se je ta boj vršil.

Ko so se pred nekaj leti prvič pojavile govorice o združitvi občine ni s trzinsko občino nihče, razen morda Trzincev samih, resno računal. Po ljudskem mnenju je prihajala za nas v poštev samo občina Mengše, oziroma za Rašico občina Šmartno. V tem smislu je odbor bivše občine Loka pri Mengšu že pred 6 leti v soglasju z občani sklenil, da se želi v slučaju združitve občin priključiti Loka občini Mengše. Odbor občine Mengše je v letu 1929. izjavil, da se z združitvijo strinja. V l. 1930. je bila deputacija občine Loka skupno z Dobenci pri g. podbanu Dr. Pirkmajerju radi združitve z Mengšem. Takrat je g. podban izjavil: „Me prav veseli, da se že sedaj zanimate za bodočo ureditev občine, ker potem bo za oblastvo ve-

liko lažje, ko bomo poznali težnje ljudstva!“ Takrat nam je g. podban zagotovil, da bomo prišli pod Mengeš.

Ko smo imali zagotovilo tako visokega funkcionarja, smo bili prepričani, da bomo prišli pod Mengeš.

Vse to navajam, ker hočem dokazati, kako smo se že leta in leta borili za združitev z Mengšem.

Razumljivo je torej, kako je ljudje razburila govorica, ki se je razširila po Loka v prvih mesecih l. 1933, da je župan g. Šinigoj Rudolf, na nekem sestanku v Trzinu podal in podpisal izjavo, da so vsi Ločani za priključitev k Trzinu.

Ta skrivaj in na lastno pest dana izjava je dala povod, da so se pobirali po vasi podpisi. In pokazalo se je, da razen treh, ki so se izjavili za Trzin, vsi za priključitev k Mengšu. Ti podpisi so se poslali v Kamnik na sresko načelstvo. Ko se je pozneje pokazalo, da niso imeli nobenega uspeha, so se še dvakrat pobrali podpisi. Rezultat je bil isti in tudi uspeh nič boljši kot prvič.

Septembra meseca, 1933. tik pred podpisom banovinske uredbe o komasaciji občin, je bilo v časopisju objavljeno, da je Loka priključena veliki občini Mengeš. Toda v resnici je bila Loka takrat priključena že v Trzin. Po mojem mnenju je imela tista vest v časopisju samo namen preslepiti ljudi, da ne bi šli ti še zadnje dni na banovino in tam zahtevali rešitve v smislu njihovih utemeljenih zahtev. To domnevo potrjuje tudi dejstvo, da je traktatni mengeški župan Lipar opozoril loškega župana g. Šinigoja, da je Loka v resnici priključena k Trzinu, naj torej opozori ljudi, da se pobrigajo za stvar na pristojnem mestu. Toda g. Šinigoj je na ljubo Trzincem junaško molčal, češ da g. Lipar zanj ni nikaka uradna oseba, da tega ljudem ni dolžan povedati (tako se je namreč sam izjavil). Tako se je torej zgodilo, da so ljudje zvedeli za resnico šele 8. septembra, ko je bila tozadevna uredba že podpisana. Fantje in možje so šli takoj do župana in ga prosili, naj gre naslednji dan s posebno deputacijo na banovino in tam razloži želje vaščanov.

Namesto, da bi bil g. Šinigoj upošteval upravičeno razburjenje ljudi in šel z deputacijo na banovino, pa je šel rajši v Kamnik na sresko načelstvo jih tožiti, češ, da so prišli k njemu razgrajati. In posledica je bila, da so bili trije obsojeni vsak na 500 Din, 9 pa vsak na 200 Din denarne kazni. Prve tri je izročil še sodišču, češ, da so ga žalili v vršenju uradnih dolžnosti in bili so obsojeni vsak na 250 Din pogojno na 1 leto.

Vse eno je šla deputacija 20 mož in fantov s prošnjo, katero je podpisalo nad 95% občanov na banovino. Deputacijo je zavrnil na banovini se nahajajoči narodni poslanec g. Mravlje, češ, da prihaja prepozno, ker je tozadevna uredba že podpisana.

Razumljivo je torej, da so ljudje kar od veselja vriskali in da so se jim od samega zadovoljstva prsti krčili v pesti, ko so zvedeli, da jih je oblastvo kljub njihovim utemeljenim in ponovno izraženim željam priključilo Trzinu. Spraševali so se, kako je to mogoče, ko je vendar v zakonu rečeno, da se bodo želje ljudstva upoštevale. Saj je vendar v § 5. 2 odstavku zakona o občinah izrecno ukazano, da se morajo pred odločbo občani vprašati za mnenje. Toda oblastvo je

D O P I S I.

Murska Sobota.

moralo poznati naše želje; saj smo jih vendar ponovno izrazili na pristojnih mestih. In če smo storili to, ne da bi bili pozvani, je po mojem baš v tem dokaz, kako smo se otepali Trzina in želeli pod Mengeš. Če pa je postal župan, za našim hrbtom na lastno pest tozadevno izjavo, to pač ne more vezati občanov. In če nas je priključilo oblastvo na podlagi te „županove“ izjave k Trzincem, zakaj se potem ne glasi čl. 5. zak. o obč. temu primerno? Mi kmetje smo bili do sedaj mnenja, da je zakon zato tukaj, da se izpolnjuje, ne pa da se krši.

Nam kmetom spočetka niso bili znani razlogi, zakaj je oblastvo napravilo tako čudno potezo in priključilo omenjene vasi proti volji vseh k Trzinu. Toda kmalu so pričeli ljudje govoriti, da je bila zlasti Loka priključena k Trzinu zato, ker se ob zadnjih državnozbornih volitvah Ločani niso dobro držali; od 120 volilnih upravičencev jih je šlo volit samo 12. In še nekaj je iztuhtala preprosta glava: nove občine so se grupirale zato, da bo imel režim v njih večino. Torej kriterij grupacije je bila režimska večina ne pa ljudska volja in gospodarski povciv občin. Tako pač mislijo naši kmetje.

Po takozvanih občinskih volitvah je šla deputacija Ločanov in Dobencev s prošnjo, katero je podpisalo nad 95% volilnih upravičencev, ponovno na banovino. Deputacijo je sprejel g. podban. Deputacija je razložila g. podbanu želje vaščanov in objasnila, da je odbor občine Mengeš izjavil, da se nas ni nikdar branil in da se strinja s priključitvijo Loka in Dobenca k občini Mengeš, da so torej podani spekoniki pogoji za odcepitev od Trzina in za priključitev k Mengšu.

Mislím, da je iz povedanega razvidno, kako je nastala velika trzinska občina, ali z drugimi besedami, kako se je občinski zakon izvrševal v praksi. Tudi tega, da smo prizadeti s priključitvijo k Trzinu na vso moč zadovoljni, mislim, da mi ni treba še posebej povdarjati. Samo na to bi še rad pokazal, v koliko je smoter zakona z veliko trzinsko občino dosežen.

Nam kmetom se je ponovno povdarjalo, da je glayni smoter združitev občin ta, da gospodarsko krepke občine podpro gospodarsko šibke. Nove občine naj bodo velike, gospodarsko krepke edinice, ki bodo z lahkoto nosile bremeña, ki jih njih nalaga novi občinski zakon.

Po našem mnenju ta smoter z veliko trzinsko občino niti malo ni dosežen. Saj ves vseh skupaj ni niti polovico toliko kot zahteva zakon za najmanjšo občino. Torej bo moralo pri nas nositi 1300 ljudi ista vremena, ki jih zakon predvideva za najmanj 3000 ljudi. Res je, da pozna zakon tudi občine z manj kot 3000 prebivalci, toda to samo v krajih, kjer to zahtevajo terenske razmere, ali drugi povsem terenske razmere, ali drugi povsem upravičeni razlogi. Če prav razumem zakon, so take izjemne večine predvidene v goratih krajih, kjer bi bilo radi prevelike oddaljenosti iz kraja v kraj in radi prerredke naseljenosti težko združili v eni občini 3000

ljudi. Res je, da v našem slučaju leži Doberno in Rašica v hribih, torej so okolnosti za tako izjemno občino podane? Toda če so podane, pa sledi iz preje navedenega, da te okolnosti še daleč niso podane v prilog Trzinu.

Če se vzamemo okrog po veliki trzinski občini, pač zastoj iščemo tiste bivše gospodarsko krepke občine, ki naj bi podprla druge, gospodarsko šibke. Saj je menda bivša občina Loka pri Mengšu edina, ki je imela oziroma bi morala imeti za čase združitev nekaj kovačev v svoji kasi. Bivša trzinska občina pa je imela takrat samo pri Kranjskih elektrarnah 59.791 Din dolge. Koliko ga je imela, oziroma ga še ima drugod, tega nismo mogli ugotoviti. Prav tako je tudi Rašica precej zadolžena.

Občani velike trzinske občine so skoraj izključno samo kmetje, delavci in obrtniki. Sicer se nalaje v občini neki gospod, ki ob vsaki posliki, ki se mu nudi, ljudem razlaga, da ima Trzin važno prometno lego, da ima ugodna tla (po njegovem je menda tam dosti podtalne vode) kjer se vodijo delale velike tovarne, od katerih bo imela občina lepe dohodke, da bo Trzin v bližnji bodočnosti predmetje Ljubljane, kamor bodo ljudje s svojih vrtov, ki jih bodo šele napravili, izvažali zelenjavo, in še druge taka stvari. Toda mi kmetje, ki mislimo s svojo glavo, vemo, da se nahaja v

Uredništvo Ljudske pravice!

Mi, delavke, v soboških tovarnah perila smo zelo hvaležne Vašemu listu, da ste nam posvetili toliko pažnje in razumevanja našega težkega položaja v roju za najnujnejše življenske pogoje. Zato ni da bo delavno ljudstvo nadalje zasledovalo trd boj delavk za obstanek vam poročam o nadaljnjem poteku tukajšnjih dogodkov. Prvo kar smo soboške delavke dosegle je to, da smo zvolile obratne zaupnice. G. Cvetič se je zelo trudil, da bi bile izvoljene one, ki jih nam je on sam priporočal. Ta nakana se mu ni posrečila in izbrale smo take, ki so se zdele nam primerne. Prav to ni ves naš boj za izboljšanje življenskih razmer, ki seveda ne gre v njegov račun, je vzrok, da nam je g. Cvetič naredil največ, kar je mogel: zaprl je tovarno in je vrgel v najhujši zimi vse delavke na cesto in nas izpostavil najtežjemu pomanjkanju. Kljub temu, da se ima nam zahvaliti za vse

svoje premoženje, za vso udobnost in bogastvo. To dejanje najbolj označuje g. Cvetiča. On je vložil v podjetje samo nekaj denarja, kar se mu je z našim delom že davno vrnilo in potisočilo, me smo pa vložile vse kar smo imela, mladost, telesno moč, solnce, zrak, veselje, svobodo, zdravje in življenje. Od 110 nas je postalo pri delu 80 tuberkuloznih, 3 so v cvetu mladosti in življenja umrle, niti pogreba se nismo mogli udeležiti. Vse za profit, vse za dobiček! V samobrambi smo se obrnili na Delavsko zbornico, ki je poslala k g. Cvetiču svojega zastopnika s katerim se pa g. Cvetič stvari sploh ni hotel razgovarjati.

Po tednu dni, ko je zaprl tovarno jo je zopet odprl. Toda sprejel je v delo od vseh delav samo 40, t. j. približno tretjina, med temi pa niso sprejete 3 zaupnice. Tistim pa, ki so najbolj zavedne in borbene, ki so se vpisale v organizacijo, pa je bilo povedano, da naj pridejo prihodnje tedne povprašat, kdaj bodo tudi one dobile delo. Kaj to pomeni prav dobro vemo. Gospod Cvetič hoče naprej po svoje „vzgojiti“ teh 40 delavk, ostale pa ostrašiti in jih primorati, da pridejo posamezno maledovat in jokati, da bi jih sprejel v delo, kar marsikatera mora storiti, da ne pogine od lakote.

Dobro vemo, da je naša rešitev odvisna edino od tega, koliko si bomo znale same pomagati. Če bomo enotno nastopile, za svoje tisočkrat upravičene zahteve bomo tudi izboljšale svoj življenski položaj in vedno sedanost od katere nimamo nič drugega, kakor trpljenje in zahrbtno bolezen.

Ptuj.

Prosim te gospod urednik da daš tudi našemu pismu prostor v „Ljudski pravici“. Spadam namreč k tistim malim ljudem katerim je namenjen Tvoj list. Stanujem v okolici starodavnega Ptuja, ter večkrat čitam v delu in brigi raznih društev in organizacij za dobrobit mestnega prebivalstva.

V „Obl. politiki“ čitam o borbi del. strokovne organizacije za pravice

neposrednji bližini Trzina trg po imenu Domžale, ki ima dosti bolj ugodno lego kot Trzin, in tudi vemo, da stoji v Domžalah dosti velikih zgradb, katerim pravimo tovarne, ki pa danes samevajo, v katerih ni življenja. In mi kmetje tudi vemo, da je Trzin še 12 km daleč od Ljubljane in da bo imela slavna Pešata še neštetokrat priliko poplaviti veliko trzinsko občino preden se bo Ljubljana tako razširila, da bo postal Trzin njeno predmeste. In kakor vemo, da velika trzinska občina še ni izpolnila nobene druge zahteve kakor to, da ima svojega župana, tajnika in slugov, tako tudi vemo, da bo vsa bremeña, ki so zvezana z zidavo občinskega doma in sličnimi zadevščinami nosil kmet, delavec in obrtnik. Prav za to pa, ker vse od vemo, najodločneje protestiramo proti temu, da bi v naši usodi odločal človek, ki mu dejanske razmere niso poznane, oziroma, če so mu znane, pa jih potvarja in jih skuša pokazati drugačne, kakor pa v resnici so.

Zavedamo se, da nam je s priključitvijo k Trzinu zgodila velika krivica. Zato zahtevamo, da se ta krivica popravi in sicer na ta način, da se Loka in Dobeno priključi občini Meegeš, Rašica pa občini občini Šmartno, torej tja, kamor te vasi spadajo po svojih naravnih in gospodarskih zvezah. Občani prizadatih občin.

delavstva v obratih kakor za one ki so brezposelni.

A o položaju malega človeka zunaj mosta, o njegovom trpljenju pa v nobenem listu ne najdem kaj resnega, zato o tem par besed. Kakor povsod je tudi o našem kraju veliko pomanjkanje denarja, kar menda ne bo krivo da ga gospoda izvažajo — temveč padec vseh naših kmetskih produktov, da marsikatera hiša ne premore beliča. Ako potem gre ženica v mesto in hoče kaj na pol zastoj prodati je kregana ako takoj ne plača za „štant“. Tisti gospod ne pozna šale in je bojde predpisano da moreš za eno in isto reč ako prodaš ali ne vsak dan plačevati.

Pri tem se seveda nikdo nesme zameriti kaki „milostivi“ ki pravi, da povsod padajo cene zakaj bi bilo pa na trgu drago. No ptujsko trg je poznan po nizkih cenah, ki so včasih nekateremu blagu res smešne, tako n. pr. dobiš zdaj liter smetane za 4 do 5 Din. In tako je jasno da se večkrat ne spraviš skupaj za sol in druge potrebščine v trgovini ki se na vsem lepem podražijo.

In vzrok? Spomniš da se je spet mogoče radi preobilice blaga nekaj uničilo ker se potem lahko obdrži višja cena, ki pa le ne sme biti previsoka saj imamo v Jugoslaviji zakon proti nasijanju cen. Nekje je bilo zapisano načelo nove vlade da mora zakone vsak spoštovati zato smo radovedni da bi se bo kaj zgodilo z onimi štacunarji, ki so kupili n. pr. moko za 20 par dražje in jo prodajajo za 50 par višje. Cena lučnega olja se je pa dvignila kar za 2 Din pri litru (v Ptuju namreč, dočim še se v Mariboru dobi po Din 9.- 10.-) seveda če ni za olje pomagaj si s jesihom saj nekateri pravijo da je glavno krompir in polenta za — kmeta in delavca.

Ptujske mestne oblast, ki je nedavno napravila zmerno tarifo za slanino ko bi se htela še pobrigati in mam povedati da bi je zadnje zvišanje cen moku, olju, sladkorju in petroleju dovoljeno?

Prosil bi te še g. urednik da nam poveš kam in naj obrne brezposelni, ki ne stanuje v mestu. Mnogo jih je stanujočih v vseh občinah ptujskega sreza, ki zavidajo svoje tovarišče v mestu, ki so zaposleni in še dobijo podporo. Zunaj pa ni tako. Za podeželskega brezposelnega se po navadi nikdo ne briga, na glavarstvu v Ptuju se ob priliki že bil denar ne še pa načrtov, za javna dela, drugič so pa došli načrti in je zmanjkalo denarja . . .

Mi ki nimamo šol se na take stvari ne razumemo zato prijazno prosimo zato nasvet.

Drugič več.

Eden izmed mnogih nemaničev.

Bela Krajina.

Črnomelj. Naša Bela Krajina je obsežen del zemlje. Razprostira se od Gorjancev do Poljanec, meji na Kolpo pri Vinici in od tam gre mejo zopet nazaj na Gorjance. Večinoma imamo hribe in le okoli Črnomelja in Metlike je ravnina. Zgodovina piše, da so Turki grozno pustošili Belo Krajino. Kmetom so žgali domove, jih pobijali in njihovo premoženje oropali. Pusta in opustašeno jih bila Bela Krajina in kmetje, kar jih ni padlo, praznin rok. Pravijo, da se nam zdaj ni več bati hudobnega Turka, kajti tekem teh stoletij smo postali kulturni narod in s Turkih tudi že pravijo, da nas bodo, če nas že niso, v kulturi prekosili. Namreč tisti v pravi Turčiji. Pa kljub temu je danes v naši Beli Krajini marsikaj,

kar nas kmete spominja na tiste davne turške čase. — Davčni vijak je tudi pri nas dosegel skrajno mero. Če je ni že prekoračil. V teh časih, ko kmetje nimamo iz česa iskati denarja, čutimo vsako četrtletje v svojem gospodarstvu pravo opustošenje in se niti človek ne oddehne, pa je že dolgo četrtletje tu. Prepričanje in zahteva nas kmetov in obrtnikov je, da je že skrajni čas, da se temu pustošenju naših gospodarstev napravi konec. Seveda je zato potrebna naša skupna borba.

V Črnomlju imamo lesno industrijo: Jugoles in Zora. Plačujejo mi zerno. Tudi livarna Belokrajina in rudnik nista nič boljša. Jugoles je meseca avgusta odpustil veliko delavcev, ker so zahtevali zaostanek od plač, ki jih že dolgo niso redno dobivali. „Zora“ pa trguje samo za robo in tudi delavec dela za robo. Tako gredo dnevi in meseci. Delavci, kmetje in obrtniki se zavedajo, da bo nekoč prišel boljši čas tudi za nas, toda žal je še mnogo takih med nami, ki se ne zavedajo, da je to samo od njih odvisno in da se morajo sami zanj boriti.

Tudi veliko brezposelnih je med nami. Poleg teh imamo še nekaj bednih starcev, katerim je Banska uprava nakazala nekaj sto dinarjev. Ta denar so naši občinski gospodje razdelili bednim in sicer na osebo: 5 kg bele moke, 5 kg koruzne, 1 in pol kg ječmenove kaše, 1 kg soli, pol kg masti. Kako dolgo lahko človek od tega živi, lahko vsak izračuna. Pa če bi vsaj dobili najpotrebnejši. Ako so gospodje na pravem mestu, naj dajo denar in tudi res bednim. Banska uprava je poslala denar in ne moko.

Pred nedavnim je kupil neki gorjanec prašiče v našem srezu. Tehtalo se je na mestni tehtnici v Črnomlju. In kako? Naši kmetje pravijo, da sta se tehtničar in kupec dogovorila za čisto svoj način tehtanja. Ker pa je mlinar iz Dolenc pri Gradcu tehtal prašiča doma, je vedel, da prašič ne sme imeti na črnomeljski vagi kar 12 kg manj. Nastal je spor. Kmetje vlečejo prašiče iz avtomobila in zahtevajo, da se pošteno tehtta. Tehtajo drugič in resnica: vsaki prašič je tehtal drugič po 10—12 kg več. Kako se tako postopanje imenuje, ve vsakdo! Zgodbo omenjam tudi zato, ker sem prepričan, da se tudi drugim slovenskim kmetom pri raznih tehtanjih tako godi. Kmetje, ne „tehtajte“ samo prašiče, temveč tudi tiste, ki prašiče kupujejo!

Rogoznica pri Ptuj.

Ne bomo se hvalili mi kmetje iz občine Rogoznica, srez ptujski, če povemo, da po Vašem listu prav pridno segamo. Saj je to edini list, ki se bori na strani delavsko-kmetskega ljudstva. Toda očitno ni dostopen raznim gospodom, ki so po njihovem napredni patrioti, kajti sicer nam ne bi prihajali na take stiske kot pred kratkim. Obiskali so nas razni gospodje iz Iblane v času, ko so rabili našega zaupanja v zadnje senatske volitve. Pri tem niso računali, da smo kmetje, obrtniki in delavci pri nas že mnogo dalje, kot si to gospodje mislijo, posebno zdaj, ko imamo svoj list. V navzočnosti gospoda iz Ljubljane in našega gospoda poslanca, ki je — kot pravi on sam — že jako dosti dosegel, kar pa mi na žalost občutili nismo — v navzočnosti teh gospodov smo torej zahtevali, da naj gospoda apelirata na merodajnih mestih, da mi kmetje in delavci, ki v pretežni večini uporabljamo rdečo živinsko sol namesto bele, kaj ukreneta, da se z njo preveč ne „odebelimo“. Obljubila sta nam. Pritožili smo se tudi, da se davki kruto izterjavajo in da nas kmetova-

lice skrbi, s čim bomo zemljo obdelovali ako nam zadnji rep prodajo.

Kar se pa tiče obrtnikov v našem kraju imajo pa naravnost sijajne prilike. Sedem dni v tednu lahko pohajkujejo in počivajo. S tem seveda železnic delajo prikazni pred očmi. Ko se naši na pol goli otroci stiskajo k slabo zakurjeni peči, se šetajo mimo nas razne odlične ptujске dame v toplih kožkih po modi. Naše ženice pa hodijo v zakrpanih starodavnih nošah in kdo bi rekel, da te niso narodne? Zlasti danes, ko jih slovenske ženice splošno nosijo. — Povejte mi, ljudje božji, kako naj tako družino tolažim? — Občan.

Trbovlje.

Mnogo se piše in mnogo govori, kako tehnika napreduje in se izpolnjuje. To ve danes že pač vsak preprosti človek. Živimo pač v času racionalizacije, ko delo človeških rok vedno bolj nadomestuje stroj. Mesto trdega in znojnega človekovega dela torej — stroj, ki naj bi mu to znojno in žuljevo življenje olajšal in napravil iz njega človeka, ki bi naj bil neodvisen od trdih in neusmiljenih zakonov prirode. Toda danes vidimo da je v resnici ravno narobe. Tehnika ne nadomestuje težkega dela delavca, temveč ga izpodriva in meče na cesto. Milijonske množice brezposelnih tavajo gladne po cestah v vseh delih sveta. Tudi pri nas v Trbovljah nas je polno, tako da tudi mi lahko z uspehom tekmujejo s številom naših sotrpinov v drugih krajih. Mnogo se je že pisalo in razpravljalo na raznih zborovanjih in shodih, kako brezposelnost odpraviti ali vsaj omejiti. Na ta način, kakor nam pripoveduje večina naših gromovnikov ali meščanskih listov je to nemogoče. Javnih del tukaj pri nas je še precej — mogoče tudi drugod — samo plačati jih nobeden noče. Brezposelnost se rešenje z odtrgovanjem plač zaposlenim delavcem, ki že sami s svojimi premajhnimi plačami ne morejo živeti. Danes je pač tako in tudi vedno bo, da mora vsako stvar, ki se tiče delavca, delavec sam rešiti. To naj je za delavstvo vsaj dobra šola, da nam bogataši ne bodo nikoli prinesli rešitve in da je rešitev pred njihovim izžemanjem v njem samem.

Včasih tudi katerega med nami zaposlijo. Toda plača za delo brezposelnega delavca znaša 2 dinarja na uro ali pa morda še nekaj par več. Če hodiš še toliko ur daleč na delo, se pri plači nič ne pozna. In če se ti zdi, da je ta plača trudapolnega človeškega garanta nevedna, te proglašijo za delomržeža, kakor se je izrazil g. Bučac iz Ljubljane na shodu Narodne strokovne zveze v Trbovljah. Naj nam dajo večje plače, ki nam bodo omogočile živeti in potem se bo videlo, koliko je delomržežev v resnici. Res je, da imamo kuhinje za brezposelne, toda če se tudi človek za silo naje, še daleč ni zadoščeno njegovim potrebam. Treba je na primer obleke. Zavedamo se, da smo ljudje in mraz ter morala, o kateri sicer toliko slišimo, zahtevata toplo obleko in stanovanje. Gospoda misli, da je za brezposelnega delavca dovolj, če dobi za silo jesti v kuhinji. Če si pa zaposlen, pa za težko delo tudi komaj za hrano zaslužiš! Kje so pa potem še druge potrebne reči?

Zato se moramo vsi kmetje in delavci, zaposleni in nezaposleni, strniti v močno in enotno kmečko-delavsko skupnost, kajti edino tako si bomo mogli priboriti boljših in svetlejših dni! V skupnosti je moč!

— Brezposelni.

Gorenjski kot.

Jesenice. V tukajšnjem Delavskem domu, sta se vršila že dva shoda zaradi odpuščenih delavcev na Javorniku. Oba sta bila zelo burna. Predvsem je javnost zvedela za grozne razmere, ki vladajo v obratu za fino pločevino. Delo je tam tako težko, da delavci omedlevajo. Vsakdo strašno shujša in prav gotovo oboli. Vročina je taka, da znoj izlivajo iz cokelj. Neki mož, ki je prej prenašal po 60 in 80 kg težke obroče, v tem obratu ni bil kos svojemu delu. Priganjaški sistem je strašen. Predelavci obetajo batine in namerjajo s kleščami. Delavni so pa do zdaj vse ponižno potrpežli iz strahu pred — odpustom. Da je prišlo pred prazniki do ustavitve obrata, je predsem kriv šef ing. Zemljak. Tik pred koncem zмене je javil desetdnevno praznovanje. Ljudje so bili ogorčeni, ker niso imeli prilike intervencije za drugo delo itd. Zato so takoj ustavili obrat in se hoteli pogovoriti. Potem so spet hoteli začeti z delom, pa je šef dal ustaviti stroje. Izposloval je še odpust petih delavcev, nato pa odšel na počitnice. Isto je storil tudi direktor Dostal, ta je hotel lani v jeseniški tovarni odpustiti sedem delavcev, ki mu jih je zatožil njegov sin. Ta sin je oblastno hodil po tovarni, vohal za ljudmi in jih preganjal, dasi ni imel niti pravice do zaposlitve. Ko sta bila oba gospoda na prijetnih počitnicah, se je delavstvo borilo za svoje sotrpine. Žal, da na drugem shodu ni bilo več potrebne enotnosti! To moramo odločno grajati! Kdor je kriv cepljenja delavske skupnosti, bo pač moral prejeti zasluzeno plačilo. Podjetnik vedno bolj pritiska na nas, zato se moramo čim bolj strniti v boju proti napadam. — Zdaj je vpeljal v modo praznovanja. Po vseh tovarnah morajo delavci na večdnevne neplačane dopuste. Nekateri obrati imajo daljše dopuste, drugi krajše. Temu se nihče prav ne, zoperstavi. Predvsem pa to omogoca slaba kolektivna pogodba, ki jo bo treba izboljšati. Dasi je bila mnogo hvalisana, vendar omogoca podjetju marsikaj, kar je v našo škodo.

Tovarniškega vohuna so ljudje zasledili na delavskem shodu. Beležil je, kdo vse na zborovanju govori in kaj pove, potem je pa poročal tovarniškemu vodstvu. In to je delavec kakor smo vsi drugi. Za takega janičarja ni besed, ki bi prav podčrtale njegovo podlost! Delavstvo! Glej na prste svojim izdajalcem in si jih zapomni! Denuncijanti nimajo mesta med poštenimi ljudmi!

Usoda vajenca je ponavadi zelo gorjupa. Toda večina vajencev se vsaj delno nauči svojega poklica in ima v znanju neko odškodnino za prestane bridke čase. — Pri našem bivšem županu g. Čuferju, ki ima dovoljenja za vse mogoče obrti, se je pa učil mlad fant za peka. Ko so potekla učna leta, pa ni znal peči kruha, ker je moral opravljati samo druga dela. Mislim, da ni treba razlage.

Jesenice. V naši tovarni se je pripetila v soboto zjutraj pred peto uro spet velika nesreča, ki bi kmalu zahtevala človeške življenje. Mladi delavec Vidic je pri izpraznjenju vozov v električni centrali padel v vozov vred v osem metrov globoko jamo. Pri tem je le čudežno ušel smrti, saj je njegov spadeč že sam po sebi zadostoval za katastrofo. Priletel je na železen voz in vse okrog same železne naprave. Glavo ima vso razbito. Čeljust so mu morali sešiti, udarce ima pa po lobanji, ušesih, nosu, rokah in nogah. Ta nesreča je nastala samo zaradi priganjaškega sistema, ki

ga uvaja vodstvo tovarne v vedno večji meri. V omenjeni centrali morata dva delavca oskrbovati štiri velike peči, kar bi pri normalni zaposlitvi zmogli najmanj štirji možje. Navoziti morata za vse peči premog, ga naložiti, odvoziti žlindro, odnosno leš in še opraviti druga dela. Ker je delo tu na tri zмене, pride na nočni šiht še toliko več trpljenja, ko človek ni spočit. Tako smo delavci v večni življenjski nevarnosti. V tovarni se je marsikaj moderniziralo, toda za nas je vedno hujše, ker smo še bolj uklenjeni k strojem. Za električno centralo je pa treba pripomniti, da so nabavljene nove turbine, ki pa niso postavljene tako v obrat kakor zahtevajo predpisi. Zato je mogoča tudi katastrofa, ki bo zahtevala veliko življenj in naredila mnogo škodo. Seveda, tovarni je za profit, a v tem slučaju bi imela tudi škodo. Ponavadi je tako, da se šele po nesrečah kaj izboljša. Vidicova nesreča naj nam bo resen opomin, da se moramo boriti proti divjemu izkoriščavanju naših delovnih sil. Zaradi turbin lahko pojasnimo, da je zadnjič nenadoma prišel pregledovati obrat nadzornik tvornice, ki jih je nabavila in je ugotovil velike neurednosti. Te so sicer odstranili, a samo za časa njegovega bivanja na Jesenicah, nakar so uredili spet vse po starem in je ista nevarnost kakor je bila prej.

Prazna tovarniška vila na Savi, kjer je prej stanoval ravnatelj Mayer že leto dni ali delj nima nikogar pod streho. Med tem pa manjka na Jesenicah stanovanj. Zlasti delavstvo (ki ne sme v vile) občuti v svojih luknjah vso mizerijo stanovanjske bede. Tovarna bi morala zidati dobre stanovanjske hiše, za kar bi morale skrbeti del. organizacije!

Nenapadalen pakt s tovarno je hotelo uvesti vodstvo tukajšnje kovinarske organizacije. Sramota! K sreči se zadeva „voditeljem“ ni posrečila. Delavska organizacija mora biti borbena, če hoče kaj pomeniti in narediti. Tovarna ima dovolj sredstev, da kroti in tišči delavstvo, zato je velik greh, da sploh poskušajo nekateri odvzeti delavstvu možnost odločnega nastopa!

Na jeseniški občini. Prejeli smo: Vaš dopisnik je v zvezi z afero Paar—Žabkar pod napisom „Na jeseniški občini“ omenil tudi to, da je v občinskem svetu opozicija, v vsaki je po en jeseniški odvetnik, vendar pa nismo nikjer brali ne drugače zvedeli za končni potek vse te zemljiške zamjenjave. K temu opozorim, da mi je Vaš dopisnik neznan, pač pa on gotovo ve, da sem na pr. jaz v občinskem odboru, vsled česar bi na vsak način lahko zvedel, česar še ne ve, če bi se bil oglasil pri meni. Naj stori tako. Člani delavske delegacije se zavedamo svoje odgovornosti napram delovnemu ljudstvu, zato je izključeno, da ne bi bil dobil podatkov, ki mu jih moremo dati, če bi se bil oglasil. Prepričan bi se bil tudi, da zadeva nikakor ni — zaspala. Dr. Štempihar, član delavske delegacije v obč. odboru, Jesenice.

Mi gornje pojasnilo radi priobčujemo. Veseli nas, da stvar, ki zanima vse jeseniško preprosto ljudstvo, ni zaspala. To zvedeti pa je bil glavni namen našega dopisnika. Naše mnenje je, da je hodil naš dopisnik po pravi poti. Ni dolžnost, da se on ali kak drugi kmečki človek ali delavec, osebno informira pri delavnem t. j. svojem zastopniku, temveč je dolžnost tega, da stalno informira in ob vsakem koraku obvešča one, ki so ga volili. Zavedamo se, da je pri nas vse preveč razširjena ta metoda, da

se izvoljenci smatrajo kot varuhe ne pa kot pooblaščenca, ki so dolžni ne-prestano dajati račune o svojem delu in to sami od sebe. Proti temu načinu se je obrnil naš dopisnik in ne proti osebi.

Mislimo da bo tudi g. doktor z nami istih misli.

Ljubljana.

Nikar ne mislite, dragi kmetje in delavci, da smo Vam nevoščljivi, ker imate svoj res pošten list, ki v resnici zastopa interese tlačenih in izkoriščanih ne oziraje se na levo in desno.

Sem eden tistih takozvanih nižjih državnih uslužbencev, ki so tako slabo plačani, da Vam ne morem tega popisati. Res je, da si nekateri izven službe skušajo pomagati na „vse“ načine, da bi se prebili skozi bedo in trpljenje — vendar pa je teh zelo malo! Ostala velika večina, pa živo-tari življenje nevredno človeka, ki ima dušo in je, kot pravijo, ustvarjen po božji podobi. Dolgo smo upali, da nam bodo razni mogočniki, ki imajo v svojih proklamacijah polno lepih in visokodonočih besed o socialnem preporodu, — pomagali iz tega bednega položaja. Toda videli smo, da je vsa njihova „socialnost“ v znižanju plač in povečanju davkov!

Kda je kriv? So mar krivi te beda in trpljenja preprostega ljudstva samo režimi? — Ne! mi, sami smo krivi, ker smo tako nezavedni, obenem pa tako naduti in domišljavi, da gledamo na svoje sotrpine delavce in kmete od zgoraj navzgor, češ mi smo več kot vi, smo — državni „uradniki“ — ne pa delavci!

Toda, tovariši, odprite oči in pogledajte brez krivice, — pa boste spoznali, kam spadate, s kom se morate združiti. Naša rešitev je v skupnosti delavcev, kmetov, inteligentov ter „boljše“ plačanih državnih uslužbencev — z eno besedo skupnost vsega preprostega ljudstva. Le v skupni borbi za pravice vseh zatiranih in ponižanih bomo zmagali!

Zato se zavedajte in bodite prepričani, tovariši, da je „Ljudska pravica“ tudi naš list! Dolžnost nas vseh, ne samo kmetov in delavcev, ampak tudi vsakega državnega uslužbenca, zlasti „boljše“ plačanega, služitelja je, da propagira „Ljudsko pravico“.

Naše geslo bodi: „Ljudska pravica“ bo privedla vse preprosto ljudstvo do prave svobode, enakopravnosti in bratstva, do resnične — ljudske pravice!

„dobro“ plačani drž. služitelj.

Bled.

Na občini je dobil mesto občinskega delovodja Čermak, uradnik banske uprave v Ljubljani; dobival bo 2500 Din mesečne plače, imel bo pa naslov: ravnatelj občinskih uradov, ki bodo odslej združeni v Blejskem domu, izvršila se bo tudi sprememba pri drugih uslužbencih in pri užitnini. Ljudje pravijo, da gospodje vedno znajo tako ukreniti, da vsako boljše mesto (na občini ali kjerkoli) zasede tujec, domači, istotako sposobni ne pridejo nikdar zraven. — Za prisilnega upravnika Parkhotela (Kenda) je bil postavljen Vrhunc Joža, hotelir. Akt v Zadevi konkurza Parkhotela je tehtal 11 kg; konkurz še ni odobren. Večina stalnih delavcev v Parkhotelu je bila odpuščena. Število sodnih dražb hotelov itd., se množi, včasih je razpisano po 10 dražb naenkrat. Na zasedanju banskega sveta je ban odklonil predlog, da bi blejsko jezero in grad kupila banska uprava. Če preti tolika nevarnost, da Bled preide v roke tujcev, naj se zato zavzame občina Bled.

Vinska razstava in sejem v Ljutomeru.

Kakor je bilo že objavljeno, priredi Vinarska podružnica v Ljutomeru dne 12. marca t. l. vinski sejem in razstavo vina v gostilni g. Resnika v Ljutomeru.

Vabijo se bližnji in daljni prijatelji naših vinskih gor, da to prirediteljev posetijo. Na poskušnjo bodo prvovrstna vina iz ljutomersko—ormožkega, gornjeradgonskega in štrigovskega okoliša. Otvoritev bo ob 9. uri dopoldne.

Vsi vinogradniki iz navedenih okolišev se vabijo, da razstavijo svoja vina, nova in stara. S tem koristijo sebi in naši vinoreji. Dosedanje vinske razstave v Ljutomeru so bile vedno dobro obiskane, tako od strani vinogradnikov, kakor tudi kupcev in vseh prijateljev dobre vinske kapljice. Kupci in drugi interesi najdejo na razstavi bogato zalogo vzorcev vina in običajno tudi lastnike teh vzorcev. Ljutomer je svetovno znan po svojem izbornem vinu. Tudi letošnja vinska razstava bo nudila na izbiro dovolj dobrih in najboljših vin. Kljub slabi lanski vinski letini še je vina vseh vrst na ponudbo. Mnogo vinogradnikov je že prijavilo svojo udeležbo.

Oni vinogradniki, ki se še niso prijavili, a želijo razstaviti svoje vino, naj se prijavijo pisмено ali ustmeno v pisarni mestne občine Ljutomer, vsaj do 7. marca t. l., da lahko damo pravočasno tiskati katalog. Istotam se bodo sprejemali tudi vzorci vina, ki se naj pošljejo vsaj do 10. marca t. l. in sicer od vsake sorte po 3 buteljke, ali 2 slatinščaka. Kdor nima steklenic, jih dobi v omenjeni pisarni, kjer se bodo lahko tudi polne buteljke za prazne zamenjale. Za najboljša vina bodo dobili lastniki priznanice, a previdene so tudi diplome domačega izdelka.

Opozorjamo vse interesente, vinske trgovce in gostilničarje, da se naj na tej razstavi sami prepričajo o izvrstni kakovosti ljutomercana in zelo ugodnih cenah.

Polovična vožnja po železnici je zaprosena.

Uredništvo in uprava

Prosimo vse naročnike, da nam čimprej nakažejo zaostalo naročnino in po možnosti plačajo vsaj za četrt leta naprej! Samo tako bo zagurano nemoteno izdajanje našega slovenskega kmečkodelavskega lista. Dopisujte čim več in predvsem o svojih vsakdanjih zahtevah in borbah! Zbirajte naročnike in inserate!

Pozivamo vse, ki občutijo potrebo po neodvisnem slovenskem kmečkodelavskem listu in ki jim je to mogoče, da darujejo v tiskovni sklad lista! Pozivamo zlasti tako slovensko inteligenco! Delajmo združno in vztrajno za naš list!

Kdor pomotoma ni dobil položnice ali pa jo je izgubil, naj kupi prazno na pošti (štev. ček. rač. 16690) ali pa nam piše ponjo.

B. J. L. Vam bomo odgovorili pisмено. Pozdrave Vam in vsem kmetom iz Vašega kraja!

FRANC GOLOB

trgovina z železnino
LJUBLJANA, WOLFOVA ULICA 8.

Priporoča svojo zalogo
kuhinjskih in
gospodinjskih predmetov

Barve, lake, firnež in drugo
dobite po zelo ugodnih cenah
pri

„LUSTRA“
V. LAZNIK - LJUBLJANA
Gospodsvetska 8.

Trgovina z železnino

Schneider & Verovšek

LJUBLJANA

dobavlja vse v poljedeljsko stroko
spadajoče predmete.
Zahtevajte ponudbe!

IZVEN OKVIRA

narodno gospodarske propa-
gandne akcije, ki se vrši pod
geslom: „Kupujte domače blago“
naznanjamo, da v državi že ne-
kaj let obstoja tovarna za briv-
ske nožice z imenom

SIMES,

ki ima v Ljubljani Kamniška ul.
25 svoje zastopstvo za Slovenijo

Najbolje kupite v vele-
trgovini z manufakturo
A. E. SKABERNÉ
v Ljubljani

F. HREHORIČ

manufaktura
na veliko
Ljubljana, Tyrševa 28.
Telefon 2404

Zahtevajte povsod
mlevske izdelke
mlinskega podjetja
Kukovec v Ljutomeru

Modno blago

kupujte
pri
tvrdki Magdič,
Ljubljana, Aleksandrova c.

Poverjenišтво

„LJUDSKE PRAVICE“

za LJUBLJANO in okolico se
nahaja na Vodovodni cesti
40/II. nadstropje.

Veliko izbiro blaga

za moške in ženske obleke, v dobri kakovosti in
najnovejših vzorcih, najdete po ugodni ceni v
obče znani, preko 60 let obstoječi veletrgovini

R. Miklauc „Pri Škofu“

Pred Škofijo 3 LJUBLJANA Lingarjeva ul. 3

DELAVCI

Najcenejše in trpežno kupite **KMETJE!**
moške obleke, srajce in manufakturo pri

Josipu Olup-u, Ljubljana, Stari trg 2.

Sukno, kamgarni in hlačevina iz priznanih najboljših
tovarn stalno na zalogi.

Za vsako roko primerno pero
pri preloq Ljubljana telefon 3456

PRI NAKUPU

štedi le tisti, ki kupuje blago za
obleke in manufakturo sploh
pri znani tvrdki

NOVAK - LJUBLJANA,

Kongresni trg 15. pri nunski cerkvi.